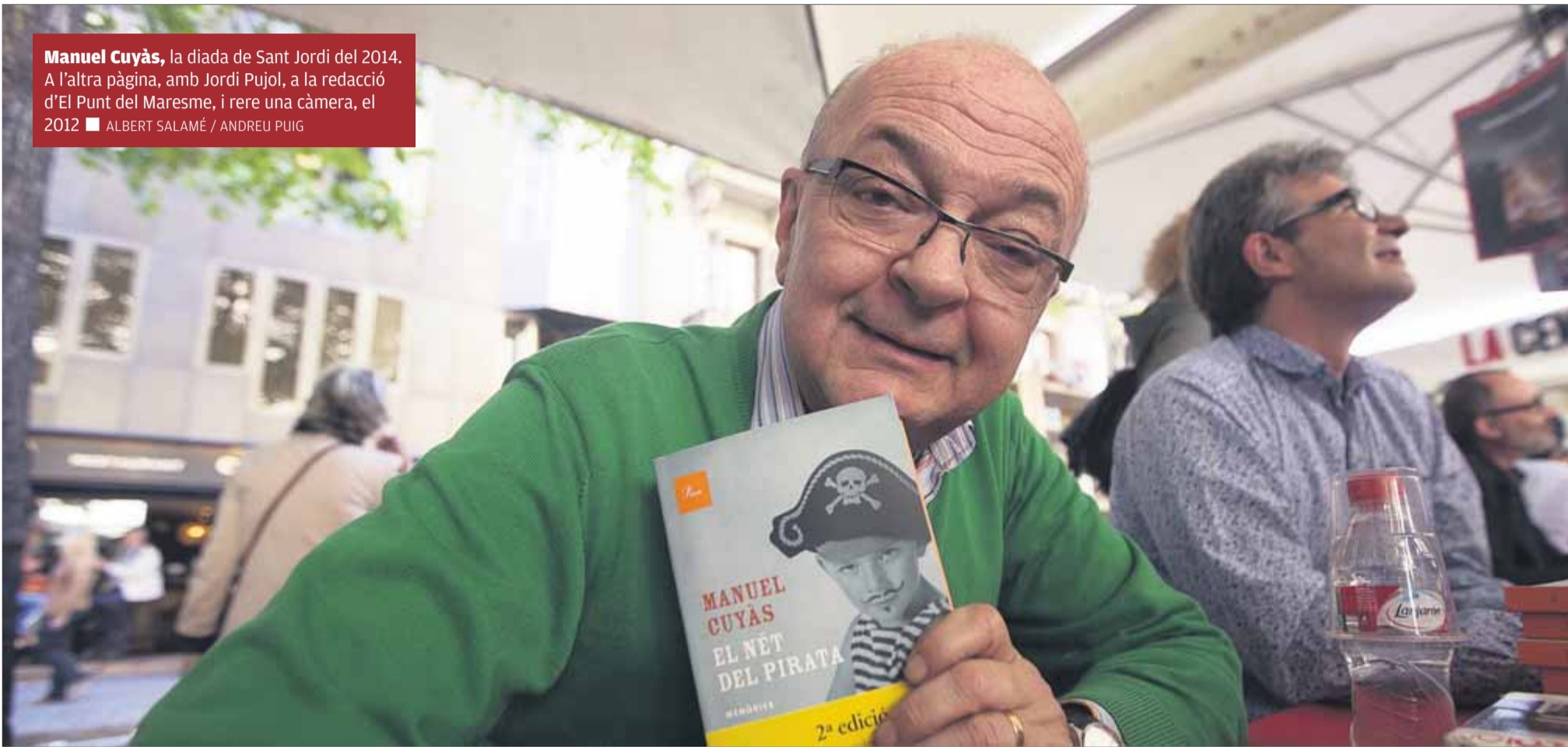

Cultura i Espectacles

Se'n va un gran analista irònic de la realitat

Manuel Cuyàs, la diada de Sant Jordi del 2014. A l'altra pàgina, amb Jordi Pujol, a la redacció d'El Punt del Maresme, i rere una càmera, el 2012 ■ ALBERT SALAMÉ / ANDREU PUIG

El prestigiós periodista, escriptor, tertulià i gestor cultural mataroní Manuel Cuyàs, molt vinculat a aquest diari durant tres dècades, va morir ahir, als 67 anys

Adeu al net del pirata

Jordi Grau
BARCELONA

Manuel Cuyàs sabia explicar històries i coneixíem moltes coses de la seva vida perquè utilitzava el seu dia a dia per adornar els articles a El Punt Avui. Però, "gran *cuidado*", que diria el mestre de Palafrugell, perquè en Cuyàs era un murri que sabia fer anar les coses com volia per transmetre allò que li interessava de la realitat. Per això cal gratar una mica per entendre la història del net del pirata, com va titular les seves memòries, perquè com ell mateix s'encarrega d'explicar a les primeres pàgines del llibre ni el pirata era pirata sinó corsari, ni ell n'era el

net, ni tan sols un familiar per línia directa. Manuel Cuyàs i Gibert, nascut a Mataró el 28 d'agost del 1952 a la casa de la Rambla de Mataró que va fer construir el corsari Antoni Cuyàs Sampere, va morir ahir a l'hospital Germans Trias de Badalona després de no superar una leucèmia i el trasplantament de medul·la òssia que li van practicar a finals del mes de maig.

Manuel Cuyàs va ser un personatge polièdric: llicenciat en història de l'art, va ser professor, gestor cultural i periodista, però sobretot va ser un encantador rondinaire que ens va explicar i interpretar la seva vida, la de Mataró, la se-

va ciutat, i la del país, en els milers d'articles que va publicar al llarg dels més de trenta anys de la seva relació amb aquest diari o en les nombroses tertúlies audiovisuals a què era convidat i on sempre sabia trobar un punt de vista que barrejava coneixement, saviesa popular i una visió diversa de la realitat que moltes vegades s'escapava del discurs oficial. Tenia les qualitats de tertulià amb el seu posat de savi despistat, la seva capacitat dialèctica, una visió global del món basada en el coneixement d'allò més local, la Rambla de Mataró, i un coneixement enciclopèdic dels grans periodistes d'aquest país d'abans de la dictadura que li van servir

de mestratge: Sagarra, Pla, Xammar, Planes, Gaziol o Josep Vicenç Foix.

Fill de Mataró

Manuel Cuyàs va ser el primer fill de Manuel Cuyàs Duran, reconegut dibuixant mataroní, il·lustrador de Bruguera, de llibres i d'histories que li encarregaven editorials britàniques, i de Teresa Gibert, d'una família de botiguers mataronina. Va rebre el nom de Manuel per tradició familiar, com s'ho deien el seu besavi, avi i pare, i s'ho diu el seu fill gran. El nen Cuyàs era un nyicris, neulit, com es descriu a les seves memòries, que un problema a la vista de petit li va regalar dues receptes del

doctor Barraquer que el van perseguir de per vida: que li compressin un tren elèctric i que el dugessin sovint al cinema. Potser per això aquell nen malaltís que van portar a estudi a l'Escola Santa Anna dels Escolapis, es va convertir primer en el nen que "volia dur el tramvia" que travessava Mataró, cosa que no va aconseguir, i segon en un cinèfil empedreït, cosa que el va acompanyar tota la seva vida. La base de la seva educació, a part de l'escola, va ser la Biblioteca Popular, lector voraç com era; El Racó, on va conèixer en Lluís Terricabras, *Terri*, que tant el va influir; les classes de català del senyor Clariana primer i posteriorment

els cinemes de la ciutat i el Film Ideal Club, on va veure tot allò que calia veure al cinema.

Cuyàs es va llicenciar en història de l'art per la Universitat de Barcelona bàsicament per la influència de la seva professora d'història de l'art, Maria Rosa Soler, a qui li va reconèixer sempre la influència. Va tenir de professors Alexandre Cirici, Miquel Porter i Moix, Oriol Martorell, Ricard Salvat, Pau Verrié, Santiago Alcolea, Francesc Fontona i un jove Daniel Giralt-Miracle. Va fer el servei militar primer a Palma de Mallorca i després va ser destinat a Castell, a Menorca. Allà va saber el perquè li havien retirat el pas-

L'APUNT El fill del dibuixant

Jaume Vidal

Manuel Cuyàs no només va ser el net del pirata, va ser també el fill del dibuixant. Me'n vaig assabentar quan vaig comissariar al CCCB l'exposició *Factoria Bruguera*. Em va dir: "El meu pare era un d'ells." Vaig fer un bot: "El Cuyàs." Em va bategar el cor: un company meu era fill d'un dels dibuixants més singulars de Bruguera que estilísticament marcava la diferència. Va dibuixar

algunes de les adaptacions de clàssics a Joyas Literarias Juveniles. El reconeixia tot d'una perquè sempre hi dibuixava els rostres de mig perfil. Ho comprovava buscant la signatura, que també era rotunda: "Cuyàs". Per a la revista *Lily* va dibuixar la sèrie "Landers School (Cristina y sus amigas)", sobre noies joves d'un internat d'aire britànic.

saport poc després de l'execució de Puig Antich: per "catalanista, separatista, membre d'un cineclub, simpatitzant d'organitzacions clandestines, assistent a manifestacions i capdator de signatures amb finalitats dissolvents".

Fins i tot el van acusar de dirigir una manifestació de l'1 de Maig des del balcó de la Rambla quan només havia saludat el seu germà Jordi. Jallicenciat va trobar feina de professor a l'Escola Freta de Mataró, que va deixar un temps després per reconvertir-se en gestor cultural al Patronat de Cultura de Mataró, que va dirigir, i posteriorment a l'Olimpíada Cultural del 1992 i com a programador de pel·lícules a TV3.

El Cuyàs periodista

El 1977 va reaparèixer el setmanari *El Maresme* i li van oferir de col·laborar-hi fent crítiques de cinema. En va fer, però aviat va decantar-se pels articles d'opinió i entrevistes fins que el setmanari va plegar veles. També va col·laborar a *Mataró Escrit*. Va ser llavors quan, l'any 1987, es va oferir com a articulista a

l'Avui, que no el va agafar, i per això es va proposar a El Punt, que llavors s'editava només a les comarques gironines i l'Alt Maresme. El va rebre el llavors director, Enric Matarrodona, i l'endemà mateix ja enviava el primer dels molts articles que hi ha escrit fins al 15 de maig passat, que va publicar el darrer. Llavors signava Emmanuel Cuyàs, el seu nom artístic, que va utilitzar també per a algun llibre.

La seva relació amb aquesta casa, primer El Punt i després El Punt Avui, quedava segellada, primer com a articulista fix i posteriorment, el 1994, quan Joan Vall Clara li va oferir ser la cara visible de l'edició d'El Punt al Maresme, que va sortir al carrer el 1995 i de la qual va ser el

Ens va explicar i interpretar la seva vida, la de Mataró i la del país durant prop de trenta anys

primer director editorial i després director.

Cuyàs hi va exercir de pal de pallar, traslladant els seus coneixements a una redacció jove i ben preparada que va aconseguir relligar informativament una comarca complexa, sense nexes informatius. A Mataró va haver de veure com trencaven els vidres de la redacció, li punxaven les quatre rodes del cotxe o li amenaçaven redactors, però va fer una gran feina.

Després, el 2001, va aterrar a Girona per dirigir el suplement Catalunya d'El Punt i posteriorment va ser adjunt al director de l'edició de Barcelona amb la sortida del diari a la capital i director adjunt d'El Punt Avui fins a la seva jubilació. Mai va deixar d'escriure articles. La malaltia de Miquel Pairoli el 2011 va fer que comencés a escriure l'article del dia a la secció Vuits i Nous, que es va fer diari, de dimarts a diumenge, amb la mort de l'escriptor gironí. Cronista de luxe, sabia trobar suc a les històries més que no fer purament informació. Va escriure també diversos llibres. *El manyà encès* (1985) –sobre l'acti-

vista Terri–, *Mataró suau i aspre* (1985), *Mataró, una ciutat* (1987), la novel·la *Taques al marge* (1993), *Mataró sota teulada* (1994), *L'arròs de la terra* (2015) i el darrer, *Pere Casanovas, l'escultor dels altres* (2019). Entremig, les seves memòries *El nét del pirata* (2014) i dos llibres d'articles publicats al diari: *Enamorats d'Audrey Hepburn* (2015) i *Sota el barret* (2019).

El 2003, quan va ser enviat pel diari per fer crònica parlamentària, va conèixer el president Jordi Pujol, que es va interessar per aquell periodista granadet i nouvingut i de Mataró. "Jo conec el seu pare!", li va dir. Quan el president es retirava, Manuel Cuyàs va publicar al diari una sèrie d'en-

Molts lectors fidels l'han seguit fins al final i han trucat al diari demanant per la seva salut

trevistes, *Vint i Jordi Pujol*, que després es van convertir en llibre.

Les trucades del president van sovintejar, però Manuel Cuyàs va quedar sorprès quan el 2006 Jordi Pujol li va demanar si volia ser qui posés ordre a les seves memòries. Molta gent aspirava a fer-ho, i no l'hi van perdonar. Així, Cuyàs va redactar els tres llibres: *Memòries* (1980-1980), *Temps de construir* (1980-1993) i *De la bonança a un repte nou* (1993-2011), que va publicar Proa. D'allà va néixer una amistat amb el president que es va mantenir i truca-des i visites sovintejades.

Manuel Cuyàs va rebre el premi Jaume Ciurana (1987), el Manuel Bonmatí de periodisme (2010), el Ploma d'or dels alumnes de periodisme de la UAB (2012), el de l'Associació de Publicacions Periòdiques en Català (APPEC) a la trajectòria professional (2013) i el d'Òmnium Cultural de Mataró, que li va fer especial il·l·lusió (2014).

Cuyàs tertulià

A part de la seva tasca periodística, va destacar a les tertúlies que va mantenir, especialment *L'Oracle* de Catalunya Ràdio i el *Més 3/24* amb Xavier Graset, però també a RAC1, TVE i 8TV. Graset, que li va prologar *Sota el barret*, escrivia que Manuel Cuyàs era ell mateix una crònica viva. "Perquè Cuyàs no enganya: o t'ho explica a raig i en persona si te'l trobes, o t'explica els seus neguits per escrit a les seves columnes a El Punt Avui. La seva és una literatura viscuda dia a dia, hora a hora. I que ha evolucionat amb la seva vida."

Com escrivia el seu bon amic Joan Safont, "Cuyàs és polièdric i distingit matoroní. És el net del pirata, el nen que mirava passar tramvies, i volia conduir-los, el lector assistent al Racó, l'aprenent de català, el cinèfil, l'estudiant d'història de l'art, el mestre, el gestor cultural, el periodista, òbviament, el cronista, articulista i tertulià, l'escriptor, el novel·lista i el biògraf. El mestre". Quanta raó tenen Safont i Graset. Cuyàs

s'utilitzava, "s'exposava, ironitzava i fins i tot es podia ridiculitzar per fer avançar els seus textos". I ho feia "amb un vocabulari riquíssim, fi, juganer, i carregat d'expressions que anem perdent com llençols", escrivia el periodista de Vila-seca. Per això enganxava i tenia tants lectors fidels, que l'han seguit fins al darrer dia i que han trucat o escrit al diari interessant-se per la seva salut.

Manuel Cuyàs es va casar un 29 de juliol, últim dia de Les Santes, amb Nuri Nogueras, amb qui va tenir dos fills: Manuel, dissenyador gràfic, i Núria, filòloga. Tenia dos nets, dels quals en parlava amb joia. Ell que tantes coses ens ha explicat de la seva vida, com ara que tenia un àvia cantant d'òpera, l'Angelina, era un home molt familiar. Ens ha parlat a les columnes de la seva germana Marta i del seu germà Jordi. El 2017 va ser per a ell un any negre. Primer, al març, es va morir el seu gran amic de tota la vida, en Jaume Genís, historiador i investigador amb qui va mantenir una amistat fidel, i després, a l'agost, el seu germà Jordi, reconegut artista.

A final del 2019, Manuel Cuyàs no es va trobar bé i en un primer ingrés hospitalari, pel qual va abandonar uns dies la seva columna, li van fer saber que tenia leucèmia. Ens ho va explicar a les seves columnes. Sabíem com anava la cosa, perquè mai ho va amagar. Patia, això sí, pel seu fill, que és qui li havia de subministrar la medul·la òssia que li trasplantarien. Patia i advertia que, si hi havia algun perill, estava disposat a renunciar al trasplantament. El dia 15 de maig va sortir la seva darrera columna: "Dissabte al barber". Costumista, anecdòtica, ben escrita, divertida, enginyosa. A les dues darreres ratlles ho anunciava: "Ha arribat el moment de fer una pausa llarga. L'hora del trasplantament tan anunciat ja és aquí. Gràcies a tots, lectors." Ahir, Manuel Cuyàs i Gibert va morir, als 67 anys. Adeu a l'home del barret, el net del pirata, l'amic Cuyàs.